

Conferència Centenari Foment Reus Empresarial
Cambra de Comerç de Reus
5 de Juliol 2018

A càrrec de Marc Arza, regidor de Promoció Econòmica

Reus, ciutat emprenedora

President del Foment Reus Empresarial, President de la Cambra de Comerç, Alcalde, Regidors,
...

Moltes gràcies a tots per acompanyar-nos aquest vespre. I gràcies al Foment per deixar-me participar en aquest exercici de celebració, memòria i reflexió que és el seu centenari. Aquesta és la primera d'una sèrie de conferència sobre la el passat, el present i el futur de la nostra economia i de la ciutat en general. Una reflexió necessària. Gràcies per fer-la possible.

Voldria començar dient que avui parlo a títol particular, és evident que això no és del tot possible ja que com a regidor de l'Ajuntament de Reus el que digui sempre anirà una mica més enllà de mi mateix però en tot cas voldria deixar clar que les meves paraules no comprometen al govern ni, encara menys, al seu Alcalde. No tinc intenció de dir res massa compromès, no pateixin, però crec que és prudent començar així.

Aquesta conferència surt de dues inquietuds:

- D'una banda de la meva experiència dels darrers anys com a responsable de les polítiques municipals de promoció econòmica i urbanisme. Una posició que m'ha permès tenir una panoràmica privilegiada dels teixits empresarial, social i cultural de la ciutat. D'aquesta experiència, de moltes hores de conversa i complicitat amb les empreses i la gent de la ciutat en surten algunes idees que volia compartir.
- De l'altra, surt d'una pregunta alhora interessant i incòmoda que em van fer ara fa uns mesos. El passat mes de novembre a Reus s'hi va celebrar el Congrés Internacional de Ciutats Integrals i preparant el congrés el seus organitzadors van tenir la idea d'impulsar un seguit de converses prèvies. Vaig tenir la fortuna que m'emparellessin en una d'aquestes converses amb la Marilyn Hamilton, una urbanista del moviment de ciutats integrals que assessora projectes urbans arreu del món. En aquella conversa llarga de mes d'una hora sobre ciutats i sobre la nostra ciutat em va fer una pregunta que em va descol·locar: "What is the purpose of your city?", Quin és el propòsit de la teva ciutat? Per què serveix la teva ciutat?

Per què serveix Reus? Quina funció fa Reus? Quina funció hem de fer en el futur? Aquesta conferència és un intent de respondre aquesta pregunta a partir de la meva experiència dels darrers anys. Un intent de pensar la ciutat i la regió. La ciutat a la regió. Pensem poc la ciutat, l'hem de pensar més, però pensem encara menys la regió i és urgent fer-ho perquè serà el nostre terreny de joc principal d'ara endavant.

REUS, CIUTAT EMPRENEDORA

Vaig directe a la resposta abans de la justificació: Reus és el node emprenedor del Camp de Tarragona i el sud del país. En aquest espai som la ciutat de l'emprenedoria. Aquest és el nostre paper, el nostre rol. El nostre PROPÒSIT. Allò que ens justifica.

I parlo d'emprenedoria en un sentit ampli, anant molt més enllà de la creació d'empreses. Som la ciutat creativa, la ciutat creadora, la ciutat més dinàmica del nostre entorn. Empresarialment, sí, però també socialment i culturalment. Ho som, ho hem estat i ho hem de continuar sent.

Per explicar-ho m'agafo en primer lloc a una excepcionalitat històrica, a dues, de fet, la nostra i la del país. Catalunya és un país excepcional per tres motius principals, per tres característiques que ens defineixen com a nació. Per posar-hi misteri i per no allargar-me me'n saltaré dues i aniré directament a la tercera. Catalunya és una de les poques, poquíssimes regions del sud d'Europa que fa la Revolució Industrial quan tocava fer-la. Amb la Llombardia i el Veneto i, una mica més tard, el País Basc, Catalunya impulsa la fabricació moderna quan ho fan les altres regions del centre i el nord del continent. Doncs bé, si Catalunya és una de les poques regions del sud d'Europa que ho fa Reus és l'única ciutat del sud de Catalunya on això també passa.

Gràcies al centenari del Foment tenim en marxa una meravellosa exposició al Museu de Reus sota el títol: Reus, motor econòmic del sud de Catalunya. Una exposició que explica bé aquesta excepcionalitat. L'any 1843 s'inaugura el Vapor Vell, la primera indústria impulsada a vapor de Reus. Un moviment que arribava quan Reus ja havia fet una primera empenta industrialitzadora i exportadora amb la producció d'alcohols. En l'empenta industrial hi hem sigut des del primer moment.

Però l'excepcionalitat emprenedora, creativa, creadora i dinàmica de la ciutat ve d'abans i s'obre a tots els camps. Si el Gremi de la Construcció de la ciutat és el segon del país després del de Barcelona és per això. Prim, Fortuny i Gaudí són això. El Pere Mata és això. El nostre hospital és això. Eduard Toda, els germans Recasens i Evarist Fàbregas són això. Els nostres teatres són això. Anant als extrems, la Mare Molas és això i que dels quatre ministres anarquistes que hi ha hagut a la història d'Espanya dos fossin de Reus, més o menys, també és això.

Han passat els anys i la industrialització s'ha escampat. Avui hi ha, afortunadament, molta indústria al Camp de Tarragona. N'hi ha a Tarragona, a Valls, a Montblanc, a La Selva a Constantí. Molta. Però el teixit empresarial de Reus continua tenint dues característiques que l'identifiquen i mantenen el testimoni de la nostra excepcionalitat:

Les empreses de Reus, grans i petites, són de forma molt majoritària, gairebé unànim, fruit de l'emprenedoria local. Hi ha molt poques multinacionals a la ciutat i les que hi ha, en molt bona part, són fruit de processos de compra d'empreses locals. Van venir perquè hi havia una empresa a la ciutat que els interessava comprar. Mai no hem estat una ciutat que hagi captat grans inversions i tot i això tenim un teixit industrial potent.

Els emprenedors del Camp de Tarragona i del sud del país acaben orbitant al voltant de la ciutat. Reus atreu els emprenedors, els perfils amb talent creador, perquè s'hi senten còmodes i acompanyats. Hi ha molts exemples d'això però seria de mal gust citar-los sense haver-ho demanat. Fa pocs dies un empresari del sector TIC que s'ha establert al Tecnoparc explicava així la seva decisió: "Aquest és el lloc on s'ha de ser".

Deixeu-me acabar de justificar aquesta característica del ser de Reus amb una referència a Sant Pere. Ara fa tot just una setmana érem en plena festa major, a la pregària de Completes hi

cantàvem els Goigs de Sant Pere Apòstol i dèiem això: “Beneïu a qui us demana, Sant Patró, nou ardiment”. No demanem salut, ni sort, ni protecció, demanem ardiment. Demanem força i empena. Atreviment. No es podria trobar una forma millor d’explicar com som. La ciutat emprenedora, creativa, creadora i dinàmica és això.

Alhora, i anant als defectes de la ciutat hi ha a la Prioral un detall que em sembla una prova de l’entotsolament i l’excessiva mirada endins que fem els reusencs. Sempre em sorprèn que a la Prioral la figura de Sant Pere regni a l’altar major amb un protagonisme total, diria que excessiu. Tant que Crist no és enlloc, no hi surt. Exagero una mica però no massa. Els de Reus estan tan enamorats del seu patró, tan enamorats d’ells mateixos, que aixequen una església cristiana i s’obliden de Crist. Ja em perdonaran la irreverència però em sembla una forma divertida d’assenyalar un defecte que tenim i que en el futur, quan hem d’anar més enllà de la ciutat per fer-la més gran, pot pesar molt.

SER MÉS CIUTAT

I què en fem de tota aquesta energia? Cap a on la dirigim? La força emprenedora i creadora dels reusencs ha servit per convertir Reus en la ciutat que coneixem. Una ciutat que ho és perquè ho ha volgut ser. Una ciutat que vol ser més ciutat, més potent. Una ciutat ambiciosa. Una ciutat que ho és perquè ho ha volgut ser. Els que comencem a tenir una edat recordem les ganes que tenia la ciutat d’arribar als cent mil. Com una xifra màgica que confirmava que érem una ciutat amb tots els ets i uts. Però on som ara? On anem ara?

Ara fa un any vaig tenir l’oportunitat de fer una conferència al Col·legi d’Arquitectes parlant sobre l’urbanisme reusenc. El que hi vaig explicar em servirà per respondre aquesta pregunta. Ho resumiré, no pateixin.

Reus ha tingut un bon urbanisme durant més de trenta anys. Hi ha hagut un projecte de ciutat clar que com a tal era compartit, amb matisos, pel govern i gairebé tota la oposició. Un projecte que encara continua.

Una idea de ciutat aixecada al voltant de tres eixos:

- Que Reus creixi com a ciutat compacta (ocupant els buits i incorporant els barris perifèrics).
- Una pacificació de la ciutat (fer-la més amable per la gent i menys per al cotxe) que va començar al Tomb de Ravals i que ara va ja dels passejos fins a la Riera Miró.
- El disseny d’un espai públic de qualitat que convertís Reus en un escenari (un lloc per passejar, viure la cultura al carrer i prendre un vermut o sopar a la fresca).

Aquell projecte és avui una realitat. Continua fent camí, ha d’anar a més, però ja és. Ara no ens hi podem estendre però es podria dir alguna cosa similar del model econòmic de ciutat parlant del sector TIC, l’agroalimentari o el Tecnoparc. Queda feina a fer però el camí està marcat i s’ha avançat molt. Molt.

Tot això ho fèiem per ser més. Per ser més ciutat. Per generar més oportunitats i que la nostra gent visqués millor. En una ciutat atractiva que fos un bon lloc per viure. I ara què? Quin és el pas següent? Com serem més ciutat a partir d’ara? Doncs el que vaig explicar al Col·legi d’Arquitectes aquell dia és que per ser més ciutat ara hem de ser un barri. Hi ha una certa voluntat de provocar amb aquesta contradicció però crec que recull bé el que vull explicar. Per ser més ciutat, per ser més, per generar més oportunitats i que la nostra gent visqui millor ara

hem de construir una altra cosa, la Ciutat del Camp. L'àrea metropolitana del Camp de Tarragona. Aquesta ciutat a mig fer que per fer-ho curt suma els municipis de Cambrils, Reus, Tarragona, Salou i Vila-Seca. Una ciutat que pel cap baix tindria 350.000 habitants. Alguna cosa més que una xifra.

Una ciutat no és un poble gran, és alguna cosa més. Fa una funció diferent, funciona diferent, és una altra cosa. De la mateixa manera una ciutat de mig milió d'habitants és alguna cosa més que una ciutat de cent mil habitants. No només té un dinamisme i una ambició més gran, un sostre més alt, també té altres serveis i es relaciona diferent amb el seu entorn. I quan parlo d'entorn parlo d'aquest espai entre Barcelona, Saragossa i València que és el nostre. Hi ha un canvi d'escala en la capacitat de generar riquesa, coneixement i cultura. Un canvi d'escala en la seva capacitat d'acció i influència.

Ara fa un any al Col·legi d'Arquitectes jo deia que la gent del Camp de Tarragona havíem de construir aquesta ciutat. Que ara per ser més ciutat Reus havia de ser barri. Reus, i Tarragona i els altres municipis. I que posats a ser barri havíem de ser Gràcia, el 22@ i Passeig de Gràcia. La cultura, l'emprenedoria, i el comerç. Això és una imatge, mai no deixarem de ser ciutat, però és una imatge que explica que sumant amb els municipis veïns podem ser mes, molt més.

REPTES PASSATS, REPTES FUTURS

Tot això no és inevitable però és urgent. Ens hi juguem molt. Hi ha riscos importants a la vora.

Però primer deixeu-me fer un cop d'ull d'ull ràpid als darrers trenta anys. Hi ha tres projectes nascuts ara fa entre vint-i-cinc i trenta anys sense els que seria impossible entendre Reus i el Camp de Tarragona tal i com els coneixem avui:

- L'aigua de l'Ebre que comença a arribar des d'Amposta l'any 1989.
- La Universitat Rovira i Virgili que neix l'any 1991.
- La inauguració de Port Aventura l'any 1995.

Abans, ja fa cinquanta anys hi havia hagut l'arribada de la química i els primers turistes però els tres projectes que esmento han marcat un abans i un després claríssim des dels anys noranta. Són tres projectes nascuts fora de la regió i impulsats des de la Generalitat. Cal agrair-los als governs del President Pujol. Són bons projectes que la regió ha sabut aprofitar. No van néixer aquí i no ens en podem apuntar el mèrit però tots tenen com a tret distintiu la col·laboració regional. La gestió de l'aigua i la universitat -amb els residus- són els millors exemples de col·laboració que tenim. I per l'arribada de Port Aventura, enmig d'un procés de segregació, Salou i Vila-seca van demostrar una traça política i negociadora de molta alçada.

Pensant en la potència d'aquelles iniciatives és inevitable plantejar-se quins són els grans projectes del nostre futur. Que farem en els propers trenta anys que tingui l'empenta transformadora i de creació de riquesa que han tingut l'aigua de l'Ebre, la universitat i el turisme de qualitat?

Jo gosaré assenyalar-ne tres:

- El Centre Recreatiu i Turístic (CRT).
- La connexió amb l'àrea metropolitana de Barcelona.
- La configuració metropolitana de la Ciutat del Camp.

Aquest tercer repte, el metropolità és important, gairebé diria imprescindible per poder evitar alguns dels riscos que generen els altres dos.

El CRT és un gran projecte però podria ser, podria ser, que fos també un projecte massa gran per la regió. Que ens superés i ens desequilibrés. Volem ser Califòrnia, Florida si voleu, però no Las Vegas. Necessitem guanyar volum per evitar el desequilibri. Una ciutat metropolitana de 350.000 habitants podrà evitar millor aquest risc.

I necessitem metropolinitzar-nos per evitar metropolinitzar-nos. La connexió amb Barcelona és una oportunitat, sí, però també és una amenaça. Pensem en les oportunitats que s'obriran a la gent del Camp que podrà anar a treballar amb facilitat a Barcelona com ja ho fa molta gent de Girona i Figueres però no pensem en la manca de talent que això generarà a les nostres empreses. Barcelona estira amb més força que nosaltres. Ser una regió ben estructurada ens ajudarà a afrontar aquest risc amb més garanties quan la millora de la connexió amb Barcelona arribi d'aquí uns anys.

Però sobretot hem de tenir present que el repte metropolità és l'únic que ningú no farà per nosaltres. Això ha de sortir de nosaltres, de la gent del Camp, de la gent de l'àrea central del Camp.

I com es fa això?

CONNECTIVITAT

La forma de fer emergir aquesta gran ciutat a mig fer, aquesta àrea metropolitana, és la connectivitat. Connectar els municipis que la formen, connectar la seva gent, les seves idees, els seus projectes. Sumar-les connectant-les.

- Millorar el transport públic. El Tramcamp és una ambició que algun dia ha de ser realitat.
- Que les vies de comunicació entre els municipis siguin avingudes i no autopistes. Que no ens allunyin tant com es apropen.
- Compatir infraestructures sanitàries i culturals amb la naturalitat amb que avui compartim la universitat o els residus.
- Aixecar una estructura de governança metropolitana. A poc a poc si cal però aviat i sense pausa. El projecte de la Càtedra Universitat i Regió del Coneixement podria ser una bona llavor.
- Començar a compartir projectes culturals, socials i empresarials. Que els nostres teixits associatius s'apropin i sumin forces.

PER ACABAR

Bé, ara sí, aniré acabant, amb una breu justificació. Ara fa uns dies compartia el tema d'aquesta conferència amb un tarragoní il·lustre que em va fer un advertiment carregat de sentit. Em va dir més o menys això: "tu fa pocs dies vas anunciar que d'aquí uns mesos plegaràs com a regidor i deixaràs la política municipal. Vas fer això i ara fas una conferència sobre el futur de Reus i el Camp de Tarragona i les coses que cal fer. Això no s'entén". Potser és veritat que no s'entén. En tot cas jo miro d'explicar-m'ho així: el que jo he explicat avui no vol ser només un missatge i una llista de deures per l'administració i els seus responsables polítics, és una llista de coses a

fer oberta també a empresaris, ciutadans actius i la gent que vol contribuir a pensar la regió. Jo des de fora de la política penso ser-hi i contribuir-hi, no me'n desentenc.

L'objectiu principal d'aquesta conferència era explicar que l'emprenedoria i la capacitat de fer són els trets distintius de la gent de Reus, les nostres pintures de guerra, i que si fins ara hem estat abocats a fer ciutat en el futur, per continuar aquesta feina, haurem d'ajudar a construir la regió, articular la Ciutat metropolitana, el Camp de Tarragona i la Catalunya Sud. Una feina que, més que ningú, haurem de fer nosaltres, la gent de Reus, perquè som constructors i perquè hi tenim molt a guanyar. Confio que el que he dit avui hi podrà contribuir de forma positiva.

Moltes gràcies.